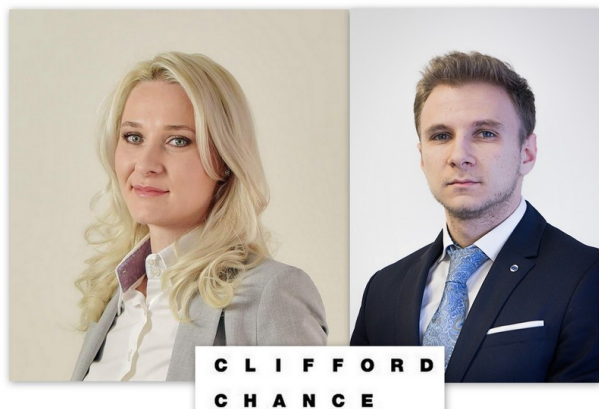

Dupa GDPR, efortul legislativ european pentru protecția datelor personale continua cu Regulamentul ePrivacy

Anul 2019 este anul în care protecția datelor ramâne în lumina reflectoarelor, în contextul în care legislația actuala nu pare să țină pasul cu evoluțiile tehnologice recente, utilizarea crescută a internetului și cu noile servicii de comunicații având la baza internetul (email, telefonie sau mesagerie instantanee prin intermediul rețelelor de socializare (Facebook, Whatsapp etc)). Deoarece acest domeniu nu a făcut până în prezent obiectul reglementarilor europene privind comunicațiile electronice, s-a conturat un vid legislativ cu privire la protecția consumatorilor și a comunicațiilor realizate prin aceste metode, ceea ce impune reanalizarea și actualizarea cadrului legislativ.

Pe 10 ianuarie 2017, Comisia Europeană a prezentat prima variantă a Propunerii de Regulament privind respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal în comunicațiile electronice ("Regulamentul ePrivacy"), în cadrul eforturilor de a crea o piață unică digitală pentru Europa, în care concurența online și dreptul la viața privată al utilizatorului să fie respectate. Prevederile acestei Propuneri de Regulament vor afecta nu doar companiile de retail online, ci și companiile de software, marketing, telecomunicații, bancile, trusturile de presă, precum și alte companii ale caror bunuri sau servicii implică transmiterea de comunicații electronice.

Scopul Regulamentului ePrivacy este să asigure confidențialitatea comunicațiilor electronice și un nivel crescut de protecție a vieții private a consumatorilor de servicii de comunicații electronice. Regulamentul este cu atât mai important cu cât industria mașinilor autonome și a conectării dispozitivelor la internet (Internet of Things sau IoT) este în plină ascensiune.

Când tehnologia o ia înaintea legislației

Deși companii precum Facebook, Instagram sau Whatsapp au schimbat fundamental modul în care comunicăm în mediul online, practicile acestora ridică întrebări legate de confidențialitatea comunicațiilor și de controlul pe care utilizatorul ar trebui să îl aibă asupra acestora. În timp ce Regulamentul General privind Protecția Datelor („GDPR”) are rolul de a proteja „datele cu caracter personal” (ex. nume, adresă, istoric medical etc), Regulamentul ePrivacy completează această protecție, extinzând-o la comunicația în sine (ex. mesaje, apeluri, email-uri etc), fiind irelevant dacă în comunicație există sau nu date cu caracter personal.

Este surprinzător că actuala directivă (în vigoare încă din anul 2002) nu a fost actualizată astfel încât să se aplice și unor giganți tehnologici precum Facebook, Whatsapp, serviciilor Vo-IP etc, toți făcând parte din așa-numita categorie a „furnizorilor de servicii de comunicații over-the-top („OTT”). Cu alte cuvinte, deși oferă servicii de comunicații online, aceste companii nu au în prezent aceleași obligații ca și operatorii de telecomunicații tradiționali, deoarece la momentul intrării în vigoare a directivei aceste servicii sau problemele ridicate de către

acestea nu existau.

Acest lucru va fi corectat de Regulament, așa încât companiile care ofera servicii de comunicații online pierd avantajul nejustificat (cum ar fi, de exemplu, costurile de conformitate) față de companiile de telecomunicații tradiționale. Odata cu aprobarea Regulamentului ePrivacy, confidențialitatea comunicațiilor prin intermediul „noilor” servicii va fi asigurata: Facebook, Whatsapp, Gmail și alte servicii similare vor fi obligate sa șterga, de exemplu, conversațiile utilizatorilor de pe serverele lor, daca utilizatorii nu consimt ca acestea sa fie pastrate. Furnizorii OTT vor fi obligați sa anonimizeze, în premiera, inclusiv metadatele comunicațiilor.

Aceste metadate includ spre exemplu numerele apelate, website-urile vizitate, localizarea geografica, timpul, data și durata oricarui apel efectuat, permițând sa se traga concluzii cu privire la relații sociale, obiceiurile, activitățile de zi cu zi, interesele, preferințele utilizatorilor. Metadatele nu sunt acoperite de prezenta Directiva, întrucât nu s-a considerat dintotdeauna ca acestea ar pune probleme ce țin de viața privata, însa evoluțiile recente privind *profiling* -ul indica tot mai mult ca metadatele au o importanta componenta personala, daca sunt interpretate prin asociere.

Supra-reglementarea, o piedica pentru revoluția tehnologica?

Regulamentul ePrivacy aduce o noutate importanta, aceea ca regulile sale se vor aplica și comunicațiilor între diversele dispozitive conectate la internet. Aceasta prevedere a fost criticata pentru motivul ca ar îngreuna dezvoltarea procesului de învățare automata („Machine Learning”), subramura a inteligenței artificiale („AI”). Criticii arata ca, odata ce Regulamentul ePrivacy va cere consimțământul utilizatorului pentru orice fel de procesare de date, baza de date disponibila pentru procesul de învățare automata se diminueaza. Algoritmii de învățare automata „învața” progresiv, analizând cantități imense de date, or fara aceste date sau odata cu diminuarea lor, procesul de învățare va avea de suferit.

Aceste reguli prezinta avantajul evident de a oferi utilizatorilor control asupra comunicațiilor electronice, ei având posibilitatea sa le permita sau sa le interzica. Pe de alta parte, companiile europene vor avea un dezavantaj în fața companiilor din alte părți ale lumii (de exemplu, Statele Unite), care vor putea sa colecteze datele utilizatorilor din jurisdicțiile lor pentru a-și îmbunătăți produsele, în condiții mai puțin stricte decât cele din Europa.

De remarcat este ca și GDPR a atras nemulțumiri din partea celor care susțin ca afecteaza semnificativ dezvoltarea AI, oferind utilizatorilor o serie de drepturi legate de datele lor cu caracter personal. Pe de alta parte, Regulamentul ePrivacy va fi aplicabil tuturor comunicațiilor electronice, nu numai acolo unde comunicațiile conțin date personale, sfera sa de aplicare fiind semnificativ mai larga decât cea a GDPR.

Dispozitivele de toate tipurile încep sa aiba funcții ce le permit sa colecteze date și sa le comunice prin internet, inclusiv catre alte dispozitive, acționând cu un anumit nivel de „inteligența”. Fenomenul descris mai sus este cunoscut sub denumirea de Internetul Dispozitivelor („Internet of Things sau „IoT”), și va fi direct afectat de Regulamentul ePrivacy.

Comunicarea dispozitivelor prin internet prezinta o serie de avantaje, de pilda, facilitarea agregarii unor cantități imense de date pe baza carora se pot trage concluzii. Pe de alta parte, odata ce Regulamentul ePrivacy va intra în vigoare, retragerea consimțământului majorității utilizatorilor pentru procesarea unor date pur tehnice ar putea face ca datele colectate de producator sa nu mai fie suficient de reprezentative pentru a se trage concluzii care sa duca la îmbunătățirea produsului. În acest fel, dezvoltarea tehnologica ar fi împiedicata.

O lume fara cookies

Regulamentul ePrivacy va aduce schimbari importante la regulile privind „cookies”, afectate fiind în special companiile de advertising și cele care au ca model de afaceri folosirea datelor utilizatorilor, carora le ofera în schimb un serviciu gratuit. Astfel, exista posibilitatea ca unele servicii care în prezent sunt gratuite sa devina

contra-cost. Schimbarea cea mai temuta a fost pâna recent principiul „*privacy by default*”, ceea ce presupunea ca browserele web sa fie construite astfel încât sa refuze colectarea de date fara a fi necesara vreo acțiune din partea utilizatorului. Deși formularea inițiala a fost înlocuita cu o formulare mult atenuata în ultima varianta a propunerii, exista în continuare voci care solicita reintroducerea acesteia, pentru a garanta ca activitatea utilizatorilor nu este urmarita în baza unui consimțământ acordat superficial. O alta noutate este propunerea de interzicere a cunoscutelor „*cookie walls*”, adica a acelor ferestre care se deschid când este accesat un anumit site și care acopera conținutul site-ului accesat pâna când utilizatorul consimte la prelucrarea datelor sale. Aceasta interdicție va fi aplicabila site-urilor gratuite (care nu condiționeaza accesul la conținutul oferit de plata unor sume de bani), în masura în care utilizatorului nu i se ofera acces la servicii similare care nu necesita consimțământul pentru prelucrarea datelor sale.

Industria media și publicațiile online au îngrijorari vizavi de impactul Regulamentului asupra modelului lor de afaceri ce consta în vânzarea datelor colectate prin cookies sau alte tehnologii de urmarire, susținând ca activitatea lor va fi grav afectata. În plus, industria de advertising va pierde din capacitatea de a servi reclame personalizate, pe care își bazeaza modelul de afaceri.

Momentan nu exista o data stabilita pentru adoptarea Regulamentului, însa evoluțiile procesului legislativ par sa indice ca adoptarea va avea loc în acest an. Este important de știut ca amenzile care se vor aplica în caz de neconformare se ridica la nivelul celor prevazute și de GDPR, putând ajunge pâna la 20 de milioane de EUR sau 4% din cifra de afaceri la nivel global.

La fel ca modificarile aduse prin GDPR, modificarile prezentate mai sus vor impune industriilor afectate (în special advertising și media) sa își schimbe politicile și contractele cu partenerii, dar și modificari de ordin tehnic la nivelul platformelor pe care le utilizeaza.

Strategia privind piața unica digitala pentru Europa a adus pâna în prezent rezultate celebre precum eliminarea tarifelor de roaming, dar și un acord privind deblocarea comerțului electronic prin încetarea geoblocarii nejustificate (geoblocarea, pâna recent, era o practica discriminatorie care îi împiedica pe clienții online sa acceseze și sa achiziționeze produse ori servicii de pe un site bazat într-un alt stat membru). Regulamentul ePrivacy vine ca o continuare naturala a implementarii acestei strategii, pentru a pregati un viitor în care tehnologia 5G (cu viteze internet semnificativ mai mari) și conectivitatea dispozitivelor vor reprezenta regula.